

Szociálpolitika

Komplex záróvizsga

„A” témakörök

1. A társadalompolitika és a szociálpolitika változó viszonya a többi alrendszerhez
2. A szükségletek fogalma, típusai, hierarchiájuk. A szociálpolitika szerepe, hatóköre a szükségletek kielégítésében.
3. Társadalmi újratermelés és társadalompolitika
4. Értékek és alapelvek a szociálpolitikában
5. A jóléti redistribúció fogalma, működése, forrásai. Speciális magyar sajátosságok bemutatása.
6. Társadalmi változások és a magyar szociálpolitika válaszai a rendszerváltás után.
7. Szegénység - szegénypolitika
8. Foglalkoztatáspolitikai, munkanélküliség, s az ezzel járó társadalmi kirekesztődés
9. Családpolitika és népesedéspolitika. A gyermekes családok helyzete a mai Magyarországon.
10. Időskorúak a magyar társadalomban. Az időskorúak szociális problémái. Az időskorúakat célzó ellátások.
11. A jóléti állam kialakulása, főbb típusai
12. A szociálpolitika és a szociális biztonság értelmezése
13. A szociálpolitika intézményei és eszközei.

14. A személyes szociális szolgáltatások rendszere a szociális törvényben.
15. A pénzbeni és természetbeni gyermekjóléti ellátások.
16. A jóléti pluralizmus.
17. A harmadik szektor szerepe, lehetőségei a szociális szektorban.
18. A jóléti állam válsága, átalakulásának főbb irányai Nyugat-Európában
19. Társadalom és szociálpolitika a harmadik évezred elején
20. A magyar szociálpolitika aktuális kérdései
21. A magyar szociális ellátórendszer reformja
22. Az önkormányzatok szerepe a szociálpolitikai rendszerek formálásában
23. Társadalmi biztonság- szociális biztonsági rendszerek
24. A szociálpolitika és az Európai integráció
25. A szociálpolitika nemzetközi színtere

„B” témakörök

1. A társadalmi szerkezet alapfogalmai, vizsgálatának elméleti kérdései, a társadalomszerkezet változásának nemzetközi tendenciái. Magyarország társadalmi szerkezete.
2. A társadalmi mobilitás és vándorlás jelenségei. A társadalmi mobilitás alapfogalmai. Ingázás, vándorlás, nemzetközi migráció. A mobilitásra és vándorlásra vonatkozó elméletek. A mobilitás és vándorlás nemzetközi és hazai tendenciái.
3. Demográfiai rétegződés a társadalomban. A demográfiai csoportok elkülönítésének elmélete és főbb módszerei. A nők és férfiak eltérő helyzete a társadalomban. Fiatalok és idősek helyzetének alakulása, nemzetközi és hazai tendenciák.
4. A gazdaság, mint a társadalom alrendszere. A gazdaságra, mint társadalmi alrendszerre vonatkozó főbb elméletek. A gazdasági rendszer fejlődésének nemzetközi tendenciái. A magyar gazdaság társadalmi jelenségei.
5. A deviáns viselkedés szociológiája. A devianciák keletkezésére vonatkozó elméletek. A főbb devianciák (öngyilkosság, bűnözés, alkoholizmus, kábítószer-fogyasztás, pszichés betegségek) alakulásának nemzetközi és hazai tendenciái. A társadalompolitika lehetőségei és korlátai.
6. Értékek, alapelvek, etikai kérdések a szociális munkában.: az értékek fogalma, a szociális munka értékei, döntések és preferenciák. Értékek és szakmai etika, az etikai kódex szerepe, etikai dilemmák.
7. A gyermeki jogok alakulása. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményrendszer jogi szabályozása, az átalakulás főbb jellemzői. A beavatkozás dilemmái: gyermeki érdekek - szülői érdekek. Nevelőszülőség, örökbefogadás, az intézményes nevelés főbb kérdései.
8. A szociális ellátórendszer jogszabályi környezete (1993. évi III. tv.), a szociális alap- és szakellátások típusai. A szociális adminisztráció főbb kérdései.
9. A szociális támogatások lehetséges formái. A szociális támogatások és – intézmények finanszírozása.

- 10.A családsegítés intézményrendszere, a családsegítő szolgálat alapvető feladatai, a szolgáltatásokban alkalmazott módszerek és eszközök.
- 11.A szociális esetmunka főbb modelljei (problémamegoldó- és krízisintervenciós modell). Konfliktuskezelés és mediáció az esetmunkában.
- 12.A közösségi szociális munka alapvető modelljei (közösségfejlesztés, közösségi akció és közösségi tervezés). Érdekérvényesítési módszerek a szociális munkában.
- 13.A csoportokkal végzett szociális munka alapvető jellemzői, a munkaforma alkalmazási lehetőségei.
14. Kisebbségi lét Magyarországon. A cigányság élet- és munkakörülményei a rendszerváltás előtt és után.
- 15.Speciális igényű társadalmi csoportok helyzete Magyarországon.

Kötelező olvasmányok az „A” témakörökhöz

Andorka Rudolf-Spéder Zsolt: *A szegénység Magyarországon 1992-1995*
Esély 1996/4

Atkinson, Tony: Társadalmi kirekesztődés, szegénység és munkanélküliség
Esély 1998/4

Barr, N.(szerk): *Munkaerőpiac és szociálpolitika Közép-és Kelet-Európában*
HRSZE 1995. 229-305.

Bourdieu, Pierre: Rekonverziós stratégiák
In.: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése Gondolat Kiadó 1978. 350-378. old

Bujalos I.-Nyilas M. szerk: *Az új jobboldal és a jóléti állam* HRSZE-ELTE Szociológiai
Intézet és a Szociálpolitika Tanszék, Budapest, 1996.

Castel, R.: *A bérmunka társadalma* Esély 1996/3

Castel, R.: *A nélkülözéstől a kivetettségig – a „kiilleszkedés” pokoljárása*
Esély 1993/3

Castel, R.: A szociális kérdés alakváltozásai
A Szociálpolitikai Értesítő Könyvtára, Budapest 1988, 349-417. old.

Charles, Susan – Webb, Adrian: Szociálpolitika gazdasági megközelítésben
T-Twins Budapest. 1996. 18-29. old.

Darvas Ágnes-Tausz Katalin: *Gyermekszegénység és családtámogatások*
Szociálpolitikai megoldások a volt szocialista országokban Eszmélet 49. sz. 2001.
<http://eszmélet.tripod.com/49/darvas49.html>

Darvas Ágnes –Mózer Péter: *Kit támogassunk?* 2004/6

Espig-Andersen, G: *Mi a jóléti állam?*
In: Ferge Zsuzsa-Lévai Katalin szerk A jóléti állam
ELTE Szociológiai Intézet- T-Twins Kiadó, Budapest. 1991. 116-134. old.

Ferge Zsuzsa: *A magyar segélyezési rendszer reformja* Esély 1995/6, 1996/1, 1996/2

Ferge Zsuzsa: *Ellenálló egyenlőtlenségek* Esély 2005/4

Ferge Zsuzsa: *Elszabaduló egyenlőtlenségek* HRSZE, 2000 113-134, 135-251. old.

Ferge Zsuzsa : *És mi lesz , ha nem lesz ?*
Tanulmányok az államról a 20. század végén Helikon, Koridor Kiadó
1997. 145-172. old.

Ferge Zsuzsa: *A magyar nyugdíjreform édesbús története*
In.: *Elszabaduló egyenlőtlenségek* Szerk. Ferge Zsuzsa
Hilscher Rezső Egyesület, Budapest 2000. 332-355.

Ferge Zsuzsa: *Szociális törvénykezés a rendszerváltás óta* Esély, 1998/3

Ferge Zsuzsa: Társadalmi újratermelés és társadalompolitika
Közgazdasági és Jogi Kiadó Bp. 1982 191-211. old.

Glennerster, Howard: *A vegyes finanszírozás típusai* Esély 1991/3

Gyulavári Tamás szerk.: *Az Európai Unió szociális dimenziója*
Szociális és Családügyi Minisztérium Budapest 2000

Juhász Gábor: *A szociális biztonsághoz való jog társadalmi újraszabályozása elé*
Esély 1995/3

Kertesi Gábor: *Cigány foglalkoztatás a rendszerváltás előtt és után* Esély 1995/4

Krémer Balázs: *Uniós politikák és nemzeti Akciótervek a szegénység és a társadalmi kirekesztettség elleni küzdelemre*
Miniszterelnöki Hivatal, Stratégiai Elemző Központ, Budapest 2003. 1-105.

Kemény István: *Szegények, munkanélküliek, cigányok, versenyképtelenek*
Esély 2003/266-74.

Nagy Gyula: Munkanélküli segélyezés Magyarországon a kilencvenes években
Közgazdasági Szemle 2000. október 799-816.

Szegénység Magyarországon INFO-TÁRSADALOMTUDOMÁNY 54.

Tóth István György: *A jóléti rendszer az átmenet időszakában*
Közgazdasági Szemle 1994 /4.

Müller, Katharina: *A magyar nyugdíjreform politikai gazdaságtana*
In.: Augusztinovics Mária szerk: *Körkép reform után*
Tanulmányok a nyugdíjrendszeréről
Közgazdasági Szemle Alapítvány Budapest, 2000 51-83. old.

Pongrácz Tiborné-S.Molnár Edit: *A gyermekvállalási magatartásalakulása*
In.: *Szerepváltozások Jelentés a nők helyzetéről 1997*
Szerk. Lévai Katalin és Tóth István György, TÁRKI és a
Munkügyi Minisztérium Egyenlő Esélyek Titkársága

Sen, Amartya: *Az egyéni szabadság, mint társadalmi elkötelezettség*
Esély 1992/2

Spéder Zsolt: *Tartós szegénység*
In.: *A szegénység változó arcai* Andorka Rudolf Társadalomtudományi
Társaság- Századvég Kiadó Budapest 2002 98-124.

Szalai Júlia: *A jóléti fogda* Esély 2004/6 2005/1

Szalai Júlia: *A társadalmi kirekesztődés egyes kérdései az ezredforduló Magyarországon*
Szociológiai Szemle 2002/4 34-50. <http://www.mtapi.hu/mszt/20024>

Zimmermann, Susanne: *A család bálványától a piac bálványáig*
Eszmélet 33. <http://members.tripod.com/eszmelet/33/zimmermann33html>

Minden tétel esetében kérjük, hogy a témát komplex módon, szociológiai, jogi és közgazdasági aspektust is figyelembe véve tárgyalja a jelölt. Elvárás továbbá, hogy ismerje a legfontosabb irodalmakat és társadalomstatistikai adatokat a témára vonatkozóan.

Dr. Csoba Judit-Czibere Ibolya